Fargeplaner for boligfelt

Fargeplanlegging i kommunal forvaltning bidrar til å bevare stedsidentitet. Røros er et verdenskulturminne med en helt spesiell fargepalett, stort sett basert på jordpigmenter.

Fasadegramatikken har store kontraster, og ikke en port er lik. Det handler om farge som verdiskaping og identitet.

Et nytt boligfelt innenfor Verdensarven er planlagt og i ferd med å bli realisert i periferien av Bergstaden, og kommunen har tatt initiativ til en fargeplan for å forhindre den snikende tendensen til å male hvitt og grått.

Feltet heter Gjøsvika IV og er en del av et større område som er avsatt til fremtidige sentrumsnære boliger.

Et veiledende fargeutvalg er utviklet med fargekoder hentet fra henholdsvis kjerneområdet, tradisjonsfargekart og et utvalg av tradisjonelle pigmenter kodet for NCS-systemet.

Hvorfor en fargeplan?

Farge er et sterkt virkemiddel - og brukt med forstand kan farge bidra til å øke både den materielle og den visuelle delen av våre omgivelser. Men farge er vanskelig.

Det å male hus er ikke lenger noe man kan overlate til en kyndig malermester som kunne blande farger

på stedet og diskutere med huseieren etter hvert som prøvestrøkene kom opp. Ofte var pigmentene lokalt forankret, de fantes i jordsmonnet eller som avkast fra industrien, som på Røros. Fargen ble derved en lokal identitetsmarkør.

Mange kjenner seg rådville i en slik situasjon og støtter seg på eksteriørfargekartene fra malingsprodusentene. Problemet er at de gir ingen føringer til lokale stedsidentiteter, men lanserer generelle trender. Uten profesjonell veiledning er det lett å bli usikker og dermed ty til såkalte ”nøytrale farger” som beige, grått og særlig hvitt.

Men alle steder i Norge kan ikke se ut som en sørlandsby og har heller ikke klima til det. De ulike grå- og hvite tonene vanner ut verdifull stedsidentitet som har vokst fram over tid, med farge som et særlig viktig visuelt element.

Inspirasjon fra malerkunsten

Kunstneren Harald Sohlberg så fargene på Røros og holdt dem fram i sine maleriske studier av gruvebyen i begynnelsen av forrige århundre. En hel nasjon lot seg fascinere av denne eventyraktige fargeskildringen, som siden har stått som en inspirasjon i forvaltningen av fargene i Verdenskulturminnet.

I boligene tett på sentrum følges denne koloritten lojalt opp, men i periferien dukker altså problemet opp. Gjøsvikafeltet er langt nok bort fra de sentrale gatene i Røros til at det kollektive ansvaret for helheten er mindre aktivt. Dette vises i de siste års utbygging av området.

Fargeplanen er ikke tenkt som en statisk komposisjon, men snarere en fargefilosofi der beboerne er ansvarliggjort og kan velge innenfor ”en utvidet Rørospalett”. De blir også oppfordret til å transformere det kontrastfylte Rørosmiljøet til et nytt miljø. Litt av en utfordring.

Fargesettingen av det enkelte hus må ses i forhold til hustypen såvel som til helhetsinntrykket av boligfeltet. Det er naboforholdet mellom fargene som gir Røros særegenhet. Fargeplanen har råd og eksempler, og sier: "Dersom alle bærer en "vær varsom" plakat og husker at fargemiljøet i Gjøsvika er et kollektivt ansvar, kan dette bli et interessant pilotprosjekt som kan sette standard for andre boligbyggere."

Om forfatteren:
Mette L´Orange er billedkunstner og sivilarkitekt ansatt ved Kunsthøgskolen i Bergen. Hun arbeider også med maleri, utsmykking og romlige installasjoner, med fokus på farger i to- og tre dimensjoner.